

U.2013B.141

Selskabsret 1.9, 4 og 6

Iværksætterselskaber - nøglen til en konkurrencedygtig dansk selskabsret?

I artiklen redegøres der for baggrunden for iværksætterselskabet (IVS) og for afskaffelsen af s.m.b.a. Det slås fast, at IVS ikke er en ny selskabsform, men en variant af ApS. Der argumenteres for, at det allerede i dag er muligt at drive virksomhed med begrænset hæftelse og meget lav selskabskapital i Danmark gennem en filial. De tyske erfaringer med selskabsformen analyseres, og det konkluderes, at IVS kan være nøglen til en konkurrencedygtig dansk selskabsret.

Af ph.d., lektor Troels Michael Lilja, Juridisk Institut, CBS[1]

1. Baggrund

Gennem de sidste par år er der gennemført selskabsretlige reformer i alle vore nabolande. I alle tilfælde har det medført muligheder for at stifte selskaber med begrænset hæftelse med en selskabskapital, der er lavere end det danske kapitalkrav til anpartsselskaber.[2] I betænkning 1498/2008 var moderniseringsudvalget på forkant med denne udvikling, da det foreslog at fjerne kapitalkravet for danske anpartsselskaber. Politisk var der dog dengang kun opbakning til at lempe kapitalkravet fra 125.000 kr. til 80.000 kr., hvilket i dag efterlader Danmark med det højeste kapitalkrav til selskaber af anpartsselskabstypen i de skandinaviske lande.

I forbindelse med vedtagelsen af selskabsloven blev der indsat en revisionsklausul, således at loven senest 2 år efter ikrafttrædelsen af dens kapitalbestemmelser skulle evalueres helt eller delvis med henblik på at følge op på de erfaringer, som erhvervslivet, myndigheder og andre interessenter havde gjort sig med den nye lov. Som følge heraf har Erhvervsstyrelsen den 19. december sendt et lovforslag i høring, der - hvis det vedtages - giver dansk erhvervsliv en ny mulighed, når der skal vælges ramme om en erhvervsvirksomhed, da lovforslaget indeholder regler om iværksætterselskabet (IVS), der bliver en variant af anpartsselskabet.[3] Til gengæld lægges der op til, at muligheden for at stifte s.m.b.a.'er ved udgangen af 2013 skal forsvinde, og at eksisterende s.m.b.a.'er skal underlægges reglerne om foreninger med begrænset ansvar. Høringssvarene har overvejende været kritiske, men dele af kritikpunkterne bygger på fejlagtig information, ligesom de i vidt omfang overser formålet med lovforslaget. Endelig virker det, som om det overses, at danske iværksættere allerede har flere muligheder for at drive virksomhed i selskaber med et minimum af kapital kombineret med begrænset ansvar.

2. Artiklens formål

Formålet med artiklen er under inddragelse af formålet med det fremsatte lovforslag at redegøre for baggrunden for iværksætterselskabet som variant af anpartsselskabet og for afskaffelsen af s.m.b.a. som selskabsform. Gennem inddragelse af norske og tyske erfaringer analyseres det, hvorfor en afskaffelse af s.m.b.a. i Danmark ikke er nok til at forhindre selskaber med lav kapital og begrænset hæftelse i at drive virksomhed i Danmark. Endelig redegøres for de selskabsretlige konsekvenser af det fremsatte forslag, idet det undersøges, om iværksætterselskabet er nøglen til en konkurrencedygtig dansk selskabsret.

3. Baggrunden for iværksætterselskabet

3.1 Det danske s.m.b.a.

Antallet af s.m.b.a.'er registreret hos Erhvervsstyrelsen er steget markant over de senere år.[4] Stigningen kan formentlig ses som et symptom

på, at de hidtidige regler for anpartsselskaber ikke har været konkurrencedygtige i forhold til de i realiteten ulovregulerede s.m.b.a.'er, når det kommer til mindstekapitalkrav og fleksibilitet. De afledte konsekvenser af at vælge s.m.b.a.'er som ramme for erhvervsvirksomhed i Danmark giver imidlertid nogle uhensigtsmæssige retlige

142

konsekvenser for iværksætterne og for andre med interesse i virksomhederne.

I litteraturen har det været fremført, at s.m.b.a. ikke kan omdannes til et anparts- eller aktieselskab uden ophørsbeskatning til følge.[5] Derfor er selskabsformen mindre interessant for en iværksætter til anvende, hvis det netop ønskes senere at omdanne selskabet - eksempelvis for at få mulighed for at udbyde kapitalandele via en fondsbørs eller lignende. Det skal hertil anføres, at en omdannelse af et s.m.b.a. til et A/S vil kunne ske *selskabsretligt*, ved at selskabet først omdannes fra et s.m.b.a. til et a.m.b.a., hvorefter der er selskabsretlig hjemmel til at omdanne det til et A/S.[6]

Omdannelsen kan imidlertid ikke ske uden skattemæssige konsekvenser, således som det eksempelvis kan ved omdannelse fra ApS til A/S,[7] eller fra personlig drevet virksomhed til ApS eller A/S gennem lov om skattefri virksomhedsomdannelse.[8] Den kræver således en ekstra transaktion med deraf afledte skatteretlige konsekvenser, eller likvidation og stiftelse af nyt ApS eller A/S med ophørsbeskatning til følge.

Disse ekstra omkostninger ved fremtidige omdannelser gør isoleret set s.m.b.a. mindre attraktiv som selskabsform. En anden ulempe ved s.m.b.a. er, at der ikke findes materielle regler om selskabsformen. S.m.b.a. er således alene reguleret i LEV,[9] og der består derfor en betydelig usikkerhed om, hvad der gælder for selskaber af denne type. For fysiske og juridiske personer, der enten som kreditorer, leverandører, arbejdstagere, kunder eller andet har en interesse i virksomheden, minder dette om at have samhandel med en filial af et udenlandsk selskab, hvor man er ubekendt med reglerne om selskabsformen. At danske iværksættere har accepteret disse høje retlige omkostninger ved s.m.b.a., kan være udtryk for, at transaktionsomkostningerne ved andre rammer om erhvervsvirksomheden for den enkelte iværksætter opfattes som værende endnu større.

3.2 Formålet med lovforslaget

Formålet med lovforslagets regler om iværksætterselskaber og s.m.b.a. er ifølge høringsbrevet af 19. december 2012, at afskaffe s.m.b.a. pga. manglende gennemsigtighed, risiko for svindel og den høje andel af konkurser og tvangsopløsninger for selskabsformen. Herudover er formålet at få flere virksomheder over i en lovreguleret selskabsform, men fortsat at opretholde en høj grad af fleksibilitet. Det er også formålet at sikre gode rammevilkår for at etablere nye virksomheder, hvilket

er begrundelsen for indførelsen af iværksætterselskabet.[10] Endelig er der et overordnet politisk mål om at øge antallet af nye virksomheder og styrke vækst og innovation.[11]

3.3 Kritik af iværksætterselskaber i indsendte høringssvar

Flere af de indsendte høringssvar fremfører, at lovændringen vil føre til mange konkurser som følge af det lave kapitalkrav til IVS,[12] og at selskabsformen vil kunne misbruges til konkursrytteri. I Danske Advokaters høringssvar fremføres bl.a. følgende om IVS: »(. . .) Danske Advokater har noteret sig, at forslaget henviser til andre lande. Danske Advokater opfordrer til, at blikket også rettes imod Tyskland. Her kan man stifte et selskab med en kapital på kun 1 EUR - men ikke uden at man samtidigt hæfter for en minimumskapital på 25.000 EUR. Her er det således kun likviditeten den tyske lovgivning hjælper med. Ikke ansvar for tredjemand. (. . .)« Det er imidlertid ikke sandt, at tyske stiftere/selskabsdeltagere hæfter for 25.000 EUR. I et tysk *Unternehmergeellschaft* (haftungsbeschränkt) hæfter kapitalejerne - som navnet klart indikerer - begrænset, og denne begrænsning går på den tegnede selskabskapital. Det er svært at se, hvor Danske Advokater har deres oplysning om denne påståede tyske hæftelsesregel fra. Som det vil fremgå senere i artiklen,[13] har man i meget vidt omfang - som foreslået - rettet blikket mod Tyskland i forbindelse med udarbejdelsen af det danske forslag om IVS.

143

I flere af høringssvarene benævnes IVS fejlagtigt som en ny selskabsform. Dette sker eksempelvis i Danske Advokaters høringssvar i afsnit 1.9.1 under overskriften »Flere konkurser«: »(. . .) Indføres iværksætterselskabet som en *ny selskabsform* (. . .)«[14] og tilsvarende i FSR's høringssvar: »(. . .) Lovteksten bør præcisere, om selskabskapitalen i et iværksætterselskab må betegnes »anpartskapital«, f.eks. i årsrapporten. Det virker umiddelbart misvisende og synes potentielt at kunne forvirre regnskabslæser. »Iværksætterkapital« kunne overvejes som benævnelse, så det tydeliggøres, hvilken *selskabsform* der er tale om. (. . .)«[15] FSR's høringssvar bygger på den fejlagtige opfattelse, at IVS er en ny selskabsform. Kritikken om anvendelsen af »anpartskapital« er derfor ubegrundet. Derimod ville det give et forkert indtryk, hvis man som foreslået af FSR anvendte ordet »iværksætterkapital«, da det kunne indikere, at IVS var en selvstændig selskabsform, hvad det ikke er, jf. udtrykkeligt den foreslåede bestemmelse i selskabslovens § 5, nr. 14.

Som det fremgår ovenfor, har en del af høringssvarene vedrørende lovforslaget været kritiske over for at skulle indføre en variant af anpartsselskabet, iværksætterselskabet, hvor selskabskapitalen kan begrænses til 1 kr. Kritikken har primært vedrørt selskabernes overlevelsessevne og muligheden for misbrug. I forhold til at det på nuværende tidspunkt er muligt at starte et s.m.b.a. med en tilsvarende lille selskabskapital, synes lovforslaget ikke på dette punkt grundlæggende at ændre på det, der allerede gælder i forhold til selskabskapital og begrænset hæftelse. Det skulle da lige være, at man i IVS skal opspare 25 % af overskuddet i selskabet, indtil selskabskapitalen og den tvungne reserve tilsammen udgør 50.000 kr.,[16] mens man i s.m.b.a. til stadighed kan udlodde alt overskud, hvorved kreditorernes sikkerhed ikke øges i takt med indtjeningen. Yderligere underlægges IVS selskabslovens § 115, hvorefter ledelsen i selskabet risikerer at blive erstatningsansvarlig efter selskabslovens § 361, hvis den ikke til stadighed sikrer, at selskabet har et *tilstrækkeligt kapitalberedskab*. Hertil kommer, at en del af formålet med lovforslaget er at »(. . .) få flere virksomheder over i en lovreguleret selskabsform, men fortsat opretholde en høj grad af fleksibilitet«.[17] Dette formål giver høringssvarene ingen alternativ løsning på.

Kritikere af både s.m.b.a. og IVS bør have in mente, at hvis Danmark afskaffer muligheden for at drive virksomhed inden for rammerne af

et s.m.b.a. uden samtidig at indføre IVS eller en tilsvarende løsning,[18] vil det ikke ændre på, at enhver dansk iværksætter er i sin gode ret til at stifte et engelsk private limited-selskab[19] med en selskabskapital på 1 £ eller et tysk *Unternehmergeellschaft* (haftungsbeschränkt) med en selskabskapital på 1 € for herefter at drive hele erhvervsvirksomheden i regi af en filial i Danmark gennem en etableringskæde.[20] Vælger danske iværksættere det, vil det godt nok betyde, at vi får flere virksomheder over i en lovreguleret selskabsform,[21] men det vil også betyde, at det ikke er det danske folketing, der kan vedtage de materielle regler, der skal gælde for disse selskaber, der selv om de agerer i Danmark, er underlagt britisk henholdsvis tysk selskabs- og regnskabsretlig lovgivning.[22] Det fremgår ikke af forslaget, om indførelsen af IVS som erstatning for s.m.b.a. også har til formål at undgå et stigende antal danske filialer af engelske eller tyske selskaber ejet af danske iværksættere. Om lovforslaget tillige kan opfylde dette formål, vil blive belyst i afsnit 4 straks nedenfor.

4. De grænseoverskridende alternativer

4.1 Konkurrence mellem retssystemer

Konkurrence mellem retssystemer er ikke et nyt fænomen. I det 16. århundrede gik konkurrencen på at indgå de bedste samhandelsaftaler med andre lande (herunder aftale todsatser og handelsvilkår), således at man som land blev omfattet af en mestbegunstigelsesklausul.[23] I 1800-tallet opstod en konkurrence mellem England og Frankrig om at tiltrække selskaber som følge af ændringer i bl.a. hæftelsesreglerne. Frankrig tiltrak aktieselskaber fra England, mens England tiltrak

144

kommanditaktieselskaber fra Frankrig.[24] Siden 1999, hvor EU-Domstolen besvarede Højesterets præjudicielle spørgsmål i Centros-sagen,[25] er konkurrencen skærpet. I Centros-sagen og siden sagerne *Überseering* og *Inspire Art*,[26] slog EU-Domstolen fast, at man lovligt kunne drive erhvervsvirksomhed gennem etableringskæder,[27] dvs. ved at en person bosiddende i et EU-land stifter et selskab i et andet EU-land, hvorefter dette selskabs primære aktivitet er at drive erhvervsvirksomhed gennem en filial i den pågældende persons hjemland.[28] Herved omfattes selskabet af det lands statut, hvori det er stiftet, selv om selskabets primære eller fulde erhvervsaktivitet foregår i filiallandet.

Betydningen heraf er, at filiallandet ikke har indflydelse på de materielle regler, der gælder for de selskaber, som driver erhvervsvirksomhed i landet, når det sker gennem en filial. Selv om reglerne for selskaber i et vist omfang er harmoniseret gennem EU-retsakter,[29] er der alligevel - især for anpartsselskaber og tilsvarende selskabsformer - mulighed for at have ret store forskelle i de materielle regler, eksempelvis vedrørende mindstekrav til selskabskapital, regnskabsaflæggelse og vedtægter. De frihedsgrader, som den kun delvise harmonisering medfører, gør, at de enkelte medlemsstater langtfra har fastsat samme krav til selskaberne på eksempelvis de 3 nævnte parametre. Kapitalkravet er uden tvivl en meget væsentlig parameter for mange iværksættere, når rammen om erhvervsvirksomheden skal vælges. Jo færre penge virksomhedsejeren/iværksætteren skal kunne rejse for at komme i gang med erhvervsdrift med begrænset hæftelse, des mere attraktivt må det - isoleret set - siges at være for iværksætteren. På parameteren mindstekapital har England i en lang periode været et attraktivt iværksætterland, da kapitalkravet til stiftelse af et Private Limited Company (»Ltd.«) har været meget tæt på nul. Samtidig har England stillet meget begrænsede krav til regnskabsaflæggelsen for disse selskaber, da det for at opfylde kravene er tilstrækkeligt for ledelsen at underskrive og indsende en råbalance for selskabet.[30]

4.2 Filialer af engelske Private Limited Companies

Selv om kapitalkravet for engelske Ltd.-selskaber utvivlsomt har virket attraktivt for en meget stor del af iværksætterne i EU, har udbredelsen af filialer af dem været meget forskellig i de enkelte EU- og EØS-lande. Mens man i bl.a. Tyskland[31] og Norge[32] har oplevet en massiv stigning i antallet af filialer af engelske Ltd.-selskaber med en ejerkreds bestående af tyskere henholdsvis nordmænd,[33] er antallet af sådanne filialer i Danmark slet ikke vokset med samme hast.[34] Det kan til dels skyldes den danske skatteretlige lovgivning,[35] som kom i kølvandet på Centros-afgørelsen, og som

145

utvivlsomt var uforenelig med EU-retten,[36] men også andre parametre kan have spillet ind. I Danmark har man eksempelvis i flere omgange lempet kravene til revision, mens man i Norge har fastholdt ret strenge krav til revision af norske aksjeselskaber. På samme vis kan det anføres, at det danske kapitalkrav til anpartsselskaberne hele tiden har ligget væsentligt lavere end kravene til det tyske GmbH. Herudover kan det anføres, at danske iværksættere har haft mulighed for at stifte s.m.b.a.'er som ramme for deres virksomhed, mens man i Norge og Tyskland ikke har haft tilsvarende muligheder.

4.3 Reformen i andre europæiske lande

Med henblik på at bremse udviklingen mod færre selskaber med norsk selskabsstatut og flere filialer af udenlandske selskaber (NUF),[37] har man i Norge pr. 1. januar 2012 nedsat kapitalkravet i »Aksjeselskapet« (svarende til det danske anpartsselskab) fra 100.000 NOK til 30.000 NOK.[38] I pressemeddelelse af 12. juli 2012 fra det norske Foretaksregister følger det, at sænkningen af kapitalkravet har virket efter hensigten, idet antallet af nyregistrerede aksjeselskaber i første halvår af 2012 steg med 76,5 %, mens antallet af nyregistrerede filialer af udenlandske selskaber faldt med 60 %.[39] Udviklingen fortsatte i andet halvår, og samlet set faldt bestanden af NUF med over 15 % i 2012, mens antallet af aksjeselskaber steg med 54 %.[40] En del af forklaringen kan være, at en del tidligere filialer af engelske Ltd.-selskaber er blevet afregistreret, hvorefter virksomhederne er startet op i regi af indenlandske aksjeselskaber. I forbindelse med reformen indførtes der også mulighed for, at aksjeselskaber kunne fravælge revision, hvilket 66,5 % af de nystiftede aksjeselskaber har gjort.[41] Denne ændring skønnes derfor også at have haft en betydelig indflydelse på den skete udvikling i Norge.

Også i Sverige har man gennemført en reform, der indebærer en nedsættelse af kapitalkravet.[42] Her sænkede man i 2010 kapitalkravet fra 100.000 SEK til 50.000 SEK for private aktiebolag.[43] Som baggrund for ændringen anføres den europæiske udvikling, hvor både sænkningen af det danske kapitalkrav og indførelsen af Unternehmersgesellschaft (haftungsbeschränkt) i Tyskland nævnes specifikt. Herudover anføres det:

»EG-fördragets etableringsfrihet innebär en rätt att starta bolag i en medlemsstat och bedriva hela verksamheten genom en filial i en annan medlemsstat. Därmed kan stiftarna undgå de krav som i samband med bolagsbildning uppställs på t.ex. aktiekapital i den stat där verksamheten ska bedrivas. Det förekommer att filialer till exempelvis brittiska bolag registreras i Sverige, låt vara att etablering som sker på detta sätt inte nödvändigtvis behöver ske med anledning av de krav på aktiekapital som uppställs i svensk lagstiftning. Enligt utredningen förekommer sådan etablering endast i begränsad omfattning i Sverige.«

Hensigten med den svenske nedsættelse af kapitalkravet er således primært at undgå en stigning i antallet af filialer af udenlandske selskaber med en lav selskabskapital, således som det er set i eksempelvis Norge og Tyskland.

4.4 Det tyske forbillede - Unternehmersgesellschaft (haftungsbeschränkt)

I modsætning til i Danmark og Sverige steg antallet af filialer af engelske Ltd.-selskaber som nævnt ovenfor eksplosivt i Tyskland efter C-212/97, Centros, C-208/00, Überseering, og C-167/01, Inspire Art.[44] Tyskland tog

146

konsekvensen heraf og gennemførte i 2008 en reform af tysk selskabsret (MoMiG),[45] hvor man indførte mulighed for at stifte et Unternehmersgesellschaft (haftungsbeschränkt) (UG) med et mindstekapitalkrav på 1 €. [46] UG var ikke udtryk for en ny selskabsform, men en variant af GmbH,[47] der svarer til det danske anpartsselskab. I tysk ret er kapitalkravet til anpartsselskaber (GmbH) på 25.000 €. [48] Det kan med en vis føje anføres, at forskellen på det hidtidige danske kapitalkrav for anpartsselskaber på 125.000, nu 80.000 kr., [49] og det tyske i sig selv kunne give et større incitament til at drive virksomhed gennem filialdrift i Tyskland. Den tyske løsning indebærer mulighed for at starte et GmbH med en anpartskapital på 1 €, når blot selskabet registreres under varianten Unternehmersgesellschaft, og på betingelse af at mindst 25 % af årets overskud (hvis der er et sådant) henlægges til en reserve, indtil stamkapitalen har rundet 25.000 €. Herefter kan selskabets generalforsamling beslutte at lade det omregistrere til et GmbH, men er dog ikke forpligtet til at gøre det.[50] Det danske forslag om IVS er således stort set identisk med de tyske regler om UG, der nu har eksisteret i over 4 år,[51] og hvorfra det derfor er muligt at inddrage erfaringer.

4.5 De tyske erfaringer med UG

De danske kritikpunkter i forhold til IVS blev også fremført i Tyskland forud for indførelsen af UG.[52] At UG-varianten af GmbH alligevel er blevet en kvantitetsmæssig succes, ses tydeligt på bestanden, som er gået fra ca. 3.000 i februar 2009 til ca. 66.000 i februar 2012.[53] Det betyder, at UG-varianten af GmbH i sin første levetid har tiltrukket flere iværksættere, end de engelske Ltd.-selskaber gjorde i årene op til UG's introduktion i Tyskland.[54] Samtidig kan det konstateres, at selskabsformen har vist sig at klare sig pænt i sammenligning med andre selskabsretlige rammer på parameteren overlevelsessevne. I 2011 blev 28 UG'er opløst pr. 100 nystiftede, mens tallet for de almindelige GmbH'er (svarende til ApS) var 74 opløste pr. 100 nystiftede. Tallene for aktieselskaber og enkeltmandsvirksomheder var henholdsvis 96 og 87 opløste pr. 100 nystiftede.[55] Det skal haves in mente, at der er tale om nettotal, der ikke tager højde for alderen af de opløste selskaber. Man kan dog udlede, at bestanden af filialer af engelske Ltd.-selskaber er faldet mærkbart siden indførelsen af UG. I 2011 blev der opløst 219 Ltd.-selskaber for hver 100 nystiftede, hvilket kunne tyde på, at en del iværksættere har udskiftet erhvervsdrift i filialform med ditto i regi af et UG.[56] For de tyske lovgivere er dette en god nyhed, da hovedformålet med MoMiG var at få tyske erhvervsdrivende til at vælge en selskabsform med tysk selskabsstatut.[57] Da lovforslaget blev sendt i høring, har man ikke opstillet et tilsvarende dansk formål, men på baggrund af de tyske (og norske) erfaringer må det forventes, at danske iværksættere også vil vælge IVS som ramme i stedet for Ltd. eller UG, når kapitalkravet bliver omtrent det samme, da transaktionsomkostningerne ved filialdriften som følge

147

af bl.a. et andet sprog, dobbelt indsendelse af regnskab, ukendskab til udenlandsk (engelsk/tysk) ret, medkontrahenters ukendskab til selskabsformen mv. må forventes at blive større end ved drift gennem et IVS.

Der foreligger en tysk undersøgelse af, hvorledes det er gået med den første generation af UG'er, der blev stiftet i Tyskland i november og december 2008. Undersøgelsen viser, at af de i alt 1.202 første UG'er, der blev stiftet, er 903 af disse pr. 10. september 2011 stadig

registreret som UG, mens 100 (svarende til ca. 8 %) af disse er blevet omregistreret til GmbH. Endelig er 90 opløst (enten ved likvidation eller konkurs), mens 109 er under afvikling.[58] Overlevelseshraten for den første generation af UG'er var således pr. 10. september 2009 på 83,44 %. For UG vurderes den at ligge inden for normalen for selskaber.[59]

Henset til at de tyske erfaringer med UG foreløbig overvejende har været gode,[60] at man i Østrig overvejer at kopiere den tyske model,[61] samt at man i England allerede længe har anvendt private limited companies med en meget lav minimumskapital, synes der at være gode grunde til, at lovgiver i Danmark vælger at indføre en tilsvarende ordning, samtidig med at s.m.b.a. (som man har haft mindre gode erfaringer med)[62] udfases. Henset til transaktionsomkostningerne ved at have sit hovedselskab beliggende i en anden EU-medlemsstat og en filial i Danmark vurderes en indførelse af IVS i Danmark fremadrettet at ville begrænse antallet af danskejede engelske (og tyske m.v.) selskaber, der gennem etableringskæder alene eller hovedsageligt driver erhvervsvirksomhed i Danmark, samtidig med at det må forventes, at antallet af nye iværksættervirksomheder i Danmark vil stige markant efter indførelsen af IVS.[63]

5. De selskabsretlige konsekvenser

5.1 Iværksætterselskabernes selskabsretlige ramme

Det følger af den foreslåede § 5, nr. 13, til selskabsloven, at et iværksætterselskab er et anpartsselskab, og der er således ikke tale om en egentlig ny selskabsform for erhvervsvirksomhed i Danmark, men om en variant af anpartsselskabsformen,[64] hvor lovgiver accepterer en lavere selskabskapital mod at opstille nogle krav til overskudsdisponeringen, indtil selskabskapitalen har nået niveauet for anpartsselskaber, hvorefter det kan omregistreres til et anpartsselskab.[65] Det er i den relation vigtigt at bemærke, at der er forskel på »omregistrering« og »omdannelse«. Hvor omdannelse sker til en anden selskabsform, sker omregistrering inden for rammerne af den selskabsform, iværksætterselskabet allerede agerer under, nemlig anpartsselskabsformen. Dette har stor betydning, da iværksætterselskaber herved automatisk er underlagt den eksisterende regulering for anpartsselskaber, eksempelvis i relation til skatteretlige, regnskabsretlige og insolvensretlige regler, medmindre andet specifikt fremgår af den respektive lovgivning. Der er tale om en velgennemtænkt konstruktion, hvor store ændringer af følgelovgivning undgås, samtidig med at de ønskede resultater opnås.

5.2 Iværksætterselskabers særkende

Vedtages lovforslaget i den foreliggende form, vil et iværksætterselskab kunne startes op med en selskabskapital på mellem 1 og 49.999 kr.[66] og iværksætterselskabet skal herefter henlægge (mindst) 25 % af årets

148

overskud, indtil summen af selskabskapitalen og reserven udgør mindst 50.000 kr.[67] På det overordnede plan er det på disse punkter, iværksætterselskabet adskiller sig fra anpartsselskaber, idet iværksætterselskaberne i øvrigt skal behandles som anpartsselskaber med de fornødne tillpasninger.[68]

5.3 Kort om de skatteretlige aspekter af iværksætterselskaber

Da iværksætterselskabet er en variant af anpartsselskabet, er iværksætterselskabet underlagt de samme regler som anpartsselskaberne, medmindre noget andet direkte følger af den skatteretlige lovgivning. I forhold til salg af kapitalandele i et iværksætterselskab afviger opgørelsen af den skattemæssige avance naturligvis heller ikke, da den avance, der skal beskattes, er forskellen mellem afståelsessummen og anskaffelsessummen. Det må dog fremhæves, at iværksætteranparter som

oftest i praksis vil skulle behandles som fondsaktier, da anskaffelsessummen i hovedreglen vil være meget tæt på 0.[69]

5.4 S.m.b.a. bliver omfattet af reglerne for foreninger med begrænset ansvar

De retlige konsekvenser for s.m.b.a.'er vil være, at selskabsformen ikke kan stiftes fra 1. januar 2014, og at de allerede eksisterende s.m.b.a.'er forventes at blive underlagt reglerne for erhvervsdrivende foreninger omfattet af LEV § 3.

6. Konklusion

Der er tale om en velgennemtænkt konstruktion, hvor store ændringer af følgelovgivning undgås, og hvor iværksættere gives en rigtig god mulighed for at komme i gang med at drive erhvervsvirksomhed i en selskabsform, hvor iværksætternes behov for at kunne starte virksomhed uden et bestemt kapitalindskud tilgodeses, uden at iværksætterne risikerer en personlig konkurs, hvis erhvervsvirksomheden fejler. Samtidig opnås lovforslagets formål om, at »(. . .) få flere virksomheder over i en lovreguleret selskabsform, men fortsat opretholde en høj grad af fleksibilitet. Der er tillige tale om en variant af en allerede kendt selskabsform, hvilket gør det lettere for medkontraenter og andre interessenter at sætte sig ind i den retlige ramme (. . .)«[70] Varianten af anpartsselskabet er med succes implementeret i Tyskland,[71] og hvis Danmark også fremadrettet ønsker at kunne fastlægge de materielle selskabsretlige regler for de selskaber, der driver virksomhed her i landet, er det - af hensyn til konkurrencen mellem de europæiske selskabsformer som følge af EU-Domstolens praksis - en både nødvendig og intelligent løsning. At afvente nærmere undersøgelser, således som det foreslås i flere høringssvar[72] - og som man gjorde i Tyskland forud for indførelsen af UG - er ikke en reel mulighed, hvis det er et ønske, at driften af danske iværksættervirksomheder primært skal ske i regi af selskaber underlagt danske selskabsretlige regler.

7. Perspektivering

Særligt i relation til brancher, hvor startomkostningerne er lave, og hvor den væsentligste ressource er den arbejdskraft, som iværksætteren/iværksætterne lægger i virksomheden, vurderes IVS at kunne blive en succes. I Tyskland udgjorde UG'er med salg af tjenesteydelser til private og forretningsdrivende som formål i 2009 mere end 55 % af den samlede nystiftede bestand af UG'er.[73]

Blandt brancher, som med fordel vil kunne anvende iværksætterselskaber, kan nævnes IT-iværksættere, der drives af få nøglepersoner, og som typisk ikke har store opstartsomkostninger, fordi iværksætterne har indkøbt deres IT-udstyr privat og driver virksomheden i et privat hjem. Her er den væsentligste ressource den arbejdskraft, som iværksætteren præsterer, og som bekendt kan man ikke indskyde arbejdskraft som apportindskud i et traditionelt anpartsselskab.[74] Iværksætterselskaber er dog ikke begrænset hertil, og iværksætterselskabet sikrer danske iværksættere gunstige vilkår for opstart af virksomhed med begrænset hæftelse, hvilket gør dansk selskabsret konkurrencedygtig i et europæisk perspektiv.

1. Artiklen er skrevet som et led i forskningsprojektet »Retlige barrierer for filialer og kapital-selskaber - en komparativ analyse«, støttet af Det frie forskningsråd for Samfund og Erhverv.
2. I Tyskland i 2008, kapitalkrav 1 €, i Sverige i 2010, kapitalkrav 50.000 SEK, og i Norge i 2011, kapitalkrav 30.000 NOK.
3. Jf. den foreslåede bestemmelse i selskabslovens § 5, nr. 14.
4. Jf. Mette Neville og Karsten Engsig Sørensen: »S.m.b.a. - det ideelle iværksætterselskab?« i Fenger m.fl. (red.): Festskrift til Erik Werlauff, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2012, s. 349-404 (s. 351, figur 1), og samme:

- »Styrkelse af iværksætter - en ny selskabsretlig dagsorden?« i NTS 2012:2, s. 18-68 (s. 25, figur 3).
5. Se eksempelvis i forhold til fusion, Søren Friis Hansen: »Fusion betyder fusion - Der er fuldstændigt sammenfald mellem det skatteretlige og det selskabsretlige fusionsbegreb« i SPO 2008.353, samme: »Fusion forudsætter universalsuccession - En sidste gang« i SPO 2011.192, men modsat Thorbjørn K.K. Henriksen og Karsten T. Henriksen: »Skal der være parallelitet mellem selskabsretten og skatteretten ved fusion?« i SPO 2008.241 og samme: »Der er ikke sammenfald mellem det selskabsretlige og skatteretlige fusionsbegreb« i SPO 2008.389, Thorbjørn K.K. Henriksen: »Har vi alle misforstået det selskabsretlige fusionsbegreb?« i SPO.2009.239 og samme: »Den danske fusionsdefinition er under forandring« i SPO.2010.435.
  6. Jf. selskabslovens §§ 325-337.
  7. Jf. selskabslovens §§ 319-320.
  8. Jf. lovbekendtgørelse nr. 963 af 19. september 2011 med senere ændringer.
  9. Erhvervsvirksomhedsloven, lovbekendtgørelse nr. 559 af 19. maj 2010 med senere ændringer.
  10. Høringsbrevet kan ses her: <https://bdkv2.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/Fakta.aspx?hpid=2146004140>.
  11. Jf. Mette Neville og Karsten Engsig Sørensen: »Styrkelse af iværksætter - en ny selskabsretlig dagsorden?« i NTS 2012:2, s. 18-68, s. 18.
  12. Se eksempelvis FSR's høringssvar: »(. . .) Sådanne selskaber må alt andet lige forventes at have en større konkurs- og tvangsopløsningsrate end bedre kapitaliserede selskaber. (. . .)«, og tilsvarende i Danske Advokaters høringssvar: »(. . .) Danske Advokater vurderer derfor, at relativt flere iværksætter-selskaber vil gå konkurs end procentdelen for kapitaliserede selskaber i øvrigt. (. . .)«.
  13. Mere om Unternehmersgesellschaft (haftungsbeschränkt) nedenfor i afsnit 4.4.
  14. Min kursivering.
  15. Min kursivering.
  16. Jf. den foreslåede bestemmelse til selskabslovens § 357 b.
  17. Jf. Høringsbrev af 19. december 2012 udsendt af Erhvervsstyrelsen. Høringsbrevet kan ses her: <https://bdkv2.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/Fakta.aspx?hpid=2146004140>.
  18. F.eks. ved at fjerne kapitalkravet i anpartsselskaber som foreslået i betænkning 1498/2008, s. 144-147.
  19. En undersøgelse blandt mere end 1.800 iværksættere har vist, at iværksætterne mener, at Ltd. har et bedre renommé end s.m.b.a., jf. Mette Neville og Karsten Engsig Sørensen: »S.m.b.a. - det ideelle iværksætterselskab?« i Fenger m.fl. (red.): Festskrift til Erik Werlauff, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2012, s. 349-404, s. 404 (figur 15), og samme: »Styrkelse af iværksætter - en ny selskabsretlig dagsorden?« i NTS 2012:2, s. 18-68, s. 32 (figur 6). Hvis dette er sandt, afholder det næppe iværksættere fra i fremtiden at anvende filialer af disse selskaber som ramme for deres virksomhed i Danmark som alternativ til s.m.b.a.
  20. Se hertil Troels Michael Lilja: Filialbegrebet, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2010, s. 285 f., og Søren Friis Hansen og Jens Valdemar Krenchel: Dansk Selskabsret 1, 3. udgave, 2010, s. 189 ff.
  21. Det engelske private limited company er reguleret i Companies Act 2006, mens det tyske Unternehmersgesellschaft (haftungsbeschränkt) er reguleret i GmbHG.
  22. Se nærmere om selskabsstatutten hos Jesper Lau Hansen: »Efter Centros« i UFR 2001B.316 (særligt afsnit 1.3) og generelt om emnet Stinne Taiger Ivør: Selskabsstatutten, Karnov Group, 2011.
  23. Se således P. Schou: »Mestbegunstigelsesklausulen i Handelstraktater« i Nationaløkonomisk Tidsskrift, Bind 3. række, 26 (1918) 3, s. 253-284, s. 255 ff.
  24. Jf. Inger Dübeck: Aktieselskabernes Retshistorie, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1991, s. 14.
  25. Sag C-212/97, Centros. Sagen og dens konsekvenser er indgående behandlet hos Søren Friis Hansen: »Nekrolog over hovedsædeteorien« i Julebog 1999, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, s. 143-174 (særligt s. 173 f.), samme: »C-212 og L 212, Konsekvenserne for dansk og europæisk selskabsret« i NTS 2000:1, s. 45-64, og samme: »Perspektiver for den videre udvikling af EU-selskabsretten« i Julebog 2000, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, s. 299-323 (særligt s. 305 ff.). Se tillige Claus Gulmann: »Lidt om selskabers etableringsret i lyset af Centros- og Überseering-dommene« i Hyldestskrift til Jørgen Nørgaard, 2003, s. 895-906 (særligt s. 901), og Jesper Lau Hansen: »Efter Centros« i UFR 2001B.316.
  26. Jf. sagerne C-208/00, Überseering, og C-167/01, Inspire Art, og nærmere herom hos Troels Michael Lilja: Filialbegrebet, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2010, s. 291-294 og s. 294-296, samt lidt anderledes hos Karsten Engsig Sørensen: »EU-domstolens seneste praksis om selskabsret: Überseering og hovedsædeteorien« i NTS 2002, s. 405-416.
  27. Se om betydningen af de 3 sager Troels Michael Lilja: Filialbegrebet, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2010, s. 285-296.
  28. Jf. Søren Friis Hansen og Jens Valdemar Krenchel: Dansk Selskabsret 1, 3. udgave, 2010, s. 189.
  29. Se hovedsageligt 1. selskabsdirektiv, 2. selskabsdirektiv (gælder kun for aktieselskaber), 4. selskabsdirektiv (regnskaber), 7. selskabsdirektiv (koncernregnskaber), 8. selskabsdirektiv (revision) og 11. selskabsdirektiv (filialer).
  30. Jf. Companies Act 2006, section 444 (1).
  31. Se André O. Westhoff, »Die Verbreitung der englischen Limited mit Verwaltungssitz in Deutschland« i GmbHR 2007, hæfte 9, s. 474-480, der s. 474 anfører, at antallet af tyske filialer af engelske »Limited«-selskaber fra 31. december 2005 til 1. november 2006 steg fra 30.300 til omkring 46.000. At denne udvikling kun er en lille del af den samlede udvikling, fremgår af Walter Bayer og Thomas Hoffmann, »Die Wahrnehmung der limited als Rechtsformalternative zur GmbH« i GmbHR 2007, hæfte 8, s. 414-417, som s. 414 anfører, at antallet af tyske filialer af engelske »Limited«-selskaber i perioden 1. januar 2005 til 31. december 2005 steg fra omkring 20.000 til over 30.000. På under 2 år er antallet af filialer gået fra 20.000 til 46.000, svarende til en stigning på 130 %.
  32. Ved udgangen af 1. kvartal 2010 eksisterede der mere end 30.000 norske filialer af udenlandske kapitaliserede selskaber, jf. Lena Johnsen, »Norsk filial av Utenlandsk Foretak (NUF)« i NTS 2007:2, s. 21-35, og Beate Sjøfjell og Hedvig Bugge Reiersen, »NUF-kaoset i norsk rett - et bidrag til oplæring« i TfR vol. 123, 3/2010, s. 423-463.
  33. Se hertil Beate Sjøfjell og Hedvig Bugge Reiersen, »NUF-kaoset i norsk rett - et bidrag til oplæring« i TfR vol. 123, 3/2010, s. 423-463 (s. 426), der anfører, at der ved udgangen af 2009 var 15.399 filialer i Norge, mens antallet af filialer i Finland på samme tidspunkt var 945, i Sverige 1.945 og i Danmark 790. Se også Claes Zangenberg, Håndbok i NUF, Acanexus Publishing Ltd., 2009.
  34. Se hertil opgørelsen hos Jacob A. Drøhse: »Filialer af udenlandske selskaber« i NTS 2009:3, s. 64-76 (s. 75), Troels Michael Lilja: Filialbegrebet, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2010, s. 420 og 431-433, og senest Mette Neville og Karsten Engsig Sørensen: »Styrkelse af iværksætter - en ny selskabsretlig dagsorden?« i NTS 2012:2, s. 18-68, s. 28 (figur 4).
  35. Opkrævningslovens § 11a, jf. dengang LBK nr. 289 af 28. april 2003, nu LBK nr. 1402 af 7. december 2010 (bestemmelsen blev ophævet pr. 1. juli 2006).
  36. Bestemmelsen og de EU-stridige aspekter er indgående behandlet hos Henrik Dam og Søren Friis Hansen: »Sikkerhedsstilling med garanti for problemer« i UFR 2000B.352 (særligt i afsnit 3) og hos Søren Friis Hansen: »Men så en dag blev det generaladvokaten for meget - om uartige medlemsstater, inspireret kunst og opkrævningslovens § 11a« i SpO 2003, s. 275-288.
  37. Læs mere om udviklingen i Norge i NTS 2007 nr. 2, s. 21-35: Lena Johnsen: »Norsk filial av Utenlandsk Foretak - NUF« og samme i NTS 2007 nr. 4, s. 52-63: »Konkursbehandling av Norsk filial av Utenlandsk Foretak (NUF)«. Se også Claes Zangenberg: Håndbok i NUF - De engelske NUF - en sukseshistorie som forandret norsk selskabsret, 1. udgave, Acanexus Publishing Ltd., 2009.
  38. Jf. lov 2011/63, der udspringer af Prop. 148 L (2010-2011) og Innst. 57 L (2011-2012). Se uddybende herom hos Aarbakke m.fl.: Aksjeloven og all-

- mennaksjeloven Kommentarutgave, 3. udgave, Universitetsforlaget, 2012, s. 167 ff. Og hos Woxholth: Selskapsrett, 4. udgave, Gyldendal Akademisk, 2012, s. 127.
39. Antallet af nyregistreringer af Aksjeselskaber var i perioden 13.693 mod 7.758 i samme periode i 2011, mens antallet af nyregistrerede filialer af udenlandske selskaber i perioden var 2.115 mod 867 i samme periode i 2011. Se pressemeddelelsen her: <http://www.brreg.no/presse/pressemeldinger/2012/07/fr-statistikk-1-ha.html>.
40. Jf. pressemeddelelse af 3/1 2013 fra det norske Foretaksregister. Samlet antal NUF ved udgangen af 2011: 17.184, ved udgangen af 2012: 14.570. I samme periode steg antallet af aksjeselskaber fra knap 48.000 til knap 74.000. Se pressemeddelelsen her: http://www.brreg.no/presse/pressemeldinger/2013/01/fr_statistikk_2012.html.
41. Jf. pressemeddelelse af 3/1 2013 fra det norske Foretaksregister. Se pressemeddelelsen her: http://www.brreg.no/presse/pressemeldinger/2013/01/fr_statistikk_2012.html.
42. Jf. Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551).
43. Selskabet svarer til det danske anpartsselskab. Kapitalkravet blev lempet pr. 1. april 2010. Se nærmere herom Prop. 2009/10:61 og SOU 2008:49, s. 81 ff. og s. 93 ff., samt Andersson m.fl. Aktiebolagslagen En kommentar Del I, 1-10 kap., NGB, 2012, 1:11 samt Skog: Rodhes Aktiebolagsrätt, 23. udgave, Norstedts Juridik, 2011, s. 37.
44. Jf. Horst Eidenmüller, »Die GmbH im Wettbewerb der Rechtsformen« i ZGR 2007, s. 168 ff., der antager, at hen ved 15 % af alle nystiftede selskaber i Tyskland i 2006 var private limited companies. Se tillige Johannes Holzer, »Rechte und Pflichten des Geschäftsführers einer nach englischem Recht gegründeten »limited« im Hinblick auf das deutsche Insolvenzverfahren« i ZVI 2005, s. 457-468, som s. 457 antager, at andelen er højere, nemlig 25 %.
45. Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen, 23. Oktober 2008 (Bundesgesetzblatt I S. 2026). Loven trådte i kraft den 1. november 2008. Se om den tyske selskabsreform hos Felix Steffek, »Gläubigerschutz im Kapitalgesellschaftsrecht - Grundlagen und Strukturen nach MoMiG und Trihotel in 10 Thesen«, i: Perspektiven des Wirtschaftsrechts - Deutsches, Europäisches und internationales Handels-, Gesellschafts- und Kapitalmarktrecht, Beiträge für Klaus J. Hopt aus Anlass seiner Emeritierung, herausgegeben von Harald Baum, Andreas M. Fleckner, Alexander Hellgardt og Markus Roth, De Gruyter Recht, Berlin 2008, s. 291-321, Ulrich Noack, »Der Regierungsentwurf des MoMiG - Die Reform des GmbH-Rechts geht in die Endrunde« i Der Betrieb, 2007, s. 1395-1400, og fra et skatteretligt perspektiv hos Walter Bayer, »Das Neue Eigenkapitalersatzrecht nach dem MoMiG« i Deutsches Steuerrecht, 2006, s. 1654-1659.
46. Se hertil Dackscheid: Das GmbH-Gesetz nach MoMiG: Ist die GmbH/UG (haftungsbeschränkt) im europäischen Vergleich attraktiver geworden?, 1. udgave, Grin, 2009, s. 9 f.
47. Se hertil Bork/Schäfer: GmbHG Kommentar, 2. Auflage, 2012, s. 127.
48. Svarende til ca. 187.000 kr.
49. Jf. selskabslovens § 4, stk. 2. Jf. selskabslovens § 4, stk. 2. Se mere om minimumskapital hos Jesper Lau Hansen, »Minimumskapital og kapitalandele« i Mette Neville og Karsten Engsig Sørensen (red.), Den nye selskabslov, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2009, s. 247-278, særligt s. 261 f. Kapitalkravet var indtil 2010 på 125.000 kr. (jf. ApSL § 1, stk. 3).
50. Jf. GmbHG § 5a (3).
51. Det har været muligt at stifte UG i Tyskland siden 1. november 2008.
52. Se blandt andet det, der i Tyskland svarer til § 20-spørgsmål fra De Grønne vedrørende UG her: <http://dipbt.bundestag.de/dip21/btd/17/102/1710233.pdf> og Bundesregeringens svar: <http://dipbt.bundestag.de/dip21/btd/17/103/1710329.pdf>.
53. Jf. Walter Bayer & Thomas Hoffmann: »Erfahrungen mit der Unternehmergesellschaft in Deutschland - Exempel für Österreich?« i GES 2011, 104-109, s. 105, samt Walter Bayer & Thomas Hoffmann: »Frühsterblichkeit von Unternehmergesellschaften - Zugleich Anmerkung zum Beitrag von Miras (NZG 2012, 486)« i NZG 2012, 887-889, s. 887 f.
54. Jf. Christoph Teichmann: »Modernizing the GmbH: Germany's Move in Regulatory Competition« i European Company Law 7, no. 1 (2010): 20-24, s. 24. Se opdateret statistik på udviklingen her: www.rewi.uni-jena.de/Forschungsprojekt_Unternehmergesellschaft-site-rewi.html.
55. Jf. Walter Bayer & Thomas Hoffmann: »Frühsterblichkeit von Unternehmergesellschaften - Zugleich Anmerkung zum Beitrag von Miras (NZG 2012, 486)« i NZG 2012, 887-889, s. 889.
56. Jf. Walter Bayer & Thomas Hoffmann: »Frühsterblichkeit von Unternehmergesellschaften - Zugleich Anmerkung zum Beitrag von Miras (NZG 2012, 486)« i NZG 2012, 887-889, s. 889.
57. Se hertil bl.a. Sebastian Dackscheid: Das GmbH-Gesetz nach der MoMiG - Ist die GmbH/UG (haftungsbeschränkt) im europäischen Vergleich attraktiver geworden?, GrIN Verlag, 2009, s. 5 f.
58. Jf. Walter Bayer & Thomas Hoffmann: »Was ist aus der ersten Generation von Unternehmergesellschaften geworden?« i GmbHR 2011, 321-322.
59. Det anføres om UG: »Die mit dem MoMiG verfolgte Steigerung der Attraktivität ist dem deutschen Gesetzgeber bestens gelungen, denn die neue UG erfährt seit ihrer Einführung größte Beliebtheit. Von November 2008 bis Ende 2009 sind bundesweit bereits 21.000 UGs gegründet worden, also bei ungefähr einem Viertel aller GmbH-Anmeldungen fangen die Gründer erst einmal klein an, bevor sie zur ausgewachsenen GmbH heranwachsen. Ende September 2010 existierten in Deutschland bereits 39.000 UGs. Das durchschnittliche Stammkapital einer UG liegt dabei gerade einmal bei 1.250 Euro. Dennoch haben bis Ende 2010 immerhin schon 230 dieser sogenannten MiniGmbHs den Sprung zur vollen GmbH geschafft. Trotz der geringen Kapitalausstattung scheint die Insolvenzquote bei den UGs im Normalbereich zu liegen.« Se hele fremstillingen her: [http://www.steuernanwalt.org/artikel/10-Recht/393-Die+Unternehmergesellschaft+\(UG\)_1.html](http://www.steuernanwalt.org/artikel/10-Recht/393-Die+Unternehmergesellschaft+(UG)_1.html).
60. Jf. Walter Bayer & Thomas Hoffmann: »Was ist aus der ersten Generation von Unternehmergesellschaften geworden?« i GmbHR 2011, 321-322.
61. Jf. Walter Bayer & Thomas Hoffmann: »Erfahrungen mit der Unternehmergesellschaft in Deutschland - Exempel für Österreich?« i GES 2011, 104-109.
62. Jf. Høringsbrev af 19. december 2012: »(. . .) Gennem de senere år har flere sagkyndige udtalt bekymring over den manglende gennemsigtighed i S.M.B.A.'er og den deraf følgende risiko for svindel. En nærmere undersøgelse af selskabsformen har konstateret, at disse selskaber i højere grad end anpartsselskaber går konkurs eller bliver tvangsopløst.« Høringsbrevet er tilgængeligt her: <https://bdkv2.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/Fakta.aspx?hpid=2146004140>. Se tillige Mette Neville og Karsten Engsig Sørensen: »S.m.b.a. - det ideelle iværksætterelskab?« i Fenger m.fl. (red.): Festskrift til Erik Werlauff, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2012, s. 349-404 (s. 399 f.).
63. Dette baseres på de tyske erfaringer, jf. Christoph Teichmann: »Modernizing the GmbH: Germany's Move in Regulatory Competition« i European Company Law 7, no. 1 (2010): 20-24, s. 24. Se i samme retning Mette Neville og Karsten Engsig Sørensen: »Styrkelse af iværksætteri - en ny selskabsretlig dagsorden?« i NTS 2012:2, s. 18-68, s. 21 ff.
64. Se tilsvarende i tysk ret, Bork/Schäfer: GmbHG Kommentar, 2. Auflage, 2012, s. 127, hvor det anføres om Unternehmergesellschaft, at det er en »GmbH-Variant«. Se tilsvarende Spies: Unternehmergesellschaft (haftungsbeschränkt): Varfassung - Gläubigerschutz - Alternativen, Duncker & Humblot, 2010, s. 94, hvor dette uddybes under overskriften »Die Rechtsnatur als Rechtsformvariante«, samt Holzner: Die Unternehmergesellschaft (haftungsbeschränkt) im Wettbewerb der Gesellschaftsformen, Verlag Dr. Kovač.
65. Jf. den foreslåede bestemmelse til selskabslovens § 357 c.
66. Jf. den foreslåede bestemmelse til selskabslovens § 5, nr. 14.
67. Jf. den foreslåede bestemmelse til selskabslovens § 357 b.
68. Jf. den foreslåede bestemmelse til selskabslovens § 357 a.
69. Se om beskatning af aktieavancer hos Aage Michelsen m.fl.: Lærebog om indkomstskat, 14. udgave, 2011, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, s.

- 571 ff., og Jan Pedersen m.fl.: Skatteretten 1, 5. udgave, 2009, Thomson Reuters, s. 548 ff.
70. Jf. Høringsbrev af 19. december 2012.
71. Som påvist i afsnit 4.5.
72. Se Danske Advokaters høringssvar i afsnit 1.9.1 in fine: »(. . .) Danske Advokater opfordrer til, at ovenstående elementer gøres til genstand for en nærmere bedømmelse og vurdering i det videre lovforberedende arbejde. (. . .)« og FSR's høringssvar: I den forbindelse ville det være relevant at få belyst erfaringerne fra Tyskland med iværksætterselskaber med et meget lavt kapitalkrav (såkaldte »Unternehmersgesellschaften (haftungsbeschränkt)«). Det sidste er dog særdeles relevant, og et af formålene med denne artikel var netop at inddrage de tyske erfaringer med UG.
73. Jf. Walter Bayer & Thomas Hoffmann: »Erfahrungen mit der Unternehmersgesellschaft in Deutschland - Exempel für Österreich?« i GES 2011, 104-109, s. 106 f.
74. Jf. selskabslovens § 35, stk. 1.